

Smittnytt Sörmland

Innehåll:

- Ny medarbetare

Smittskydd

- Mässlingsfall i Sörmland kopplade till Urkult-festivalen
- TBE-säsongen 2026 ser ut att bli ett rekordår
- Höstens vaccinationer mot influensa, covid-19 och pneumokocker
- Halvårsstatistik

Vårdhygien

- Utlandsvårdad patient? Glöm inte att screena!
- Säker vård börjar med dig – vårdhygien för chefer

STI, hiv och SRHR

- E-förslag inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
- Hiv 2026 – Konsekvenser av nedmonteringen av SRHR och hivprevention globalt
- På gång inom området för hiv, sexuell hälsa och prevention

Ny medarbetare

Från september 2026 tillträder Göran Stenlund som biträdande smittskyddsläkare i Sörmland på deltid. Göran är överläkare på Infektionskliniken sedan en lång tid tillbaka och har redan tidigare hoppat in som ställföreträdande smittskyddsläkare vid ordinarie smittskyddsläkares frånvaro under framför allt semesterperioder.

”Det ska bli spännande och roligt att komma in i denna välfungerande organisation och jag hoppas jag kan bidra lite med klinisk erfarenhet. Jag tror att jag kan tillföra lite vad gäller till exempel vaccinfrågor och rutinerna kring uppföljning av kroniska virushepatiter” säger Göran i en kommentar.

Vi hälsar Göran välkommen till Smittskydd/Vårdhygien!

Smittskydd

Mässlingsfall i Sörmland kopplade till Urkult-festivalen

Under augusti konstaterades tre fall av mässling i Sörmland. Samtliga fall har koppling till festivalen Urkult i Västernorrland och de insjuknade är personer under 20 år. Smittspårning genomfördes och exponerade personer kontaktades för uppföljning.

Mässling är en av de mest smittsamma infektionssjukdomarna och kan orsaka allvarlig sjukdom, särskilt hos små barn och personer med nedsatt immunförsvar. De första symtomen är oftast feber, hosta och röda, ljuskänsliga ögon innan de typiska utslagen utvecklas.

Utbrottet efter Urkult har hittills omfattat 40 fall i Sverige och Finland. De flesta insjuknade har varit barn i skolåldern eller unga vuxna, och merparten har varit ovaccinerade. I Sverige ingår vaccin mot mässling sedan länge i det nationella barnvaccinationsprogrammet och vaccinationstäckningen är hög.

Utbrottet påminner om vikten av att kontrollera vaccinationsstatus vid misstanke om mässling och att alltid kontakta infektionsjour eller smittskydd vid misstänkta fall. Patienter med misstänkt mässling ska inte hänvisas direkt till väntrum eller mottagning utan föregående kontakt och planering.

[Läs mer om mässling och det pågående utbrottet på Folkhälsomyndighetens webbplats.](#)

TBE-säsongen 2026 ser ut att bli ett rekordår

Antalet rapporterade fall av TBE i Sörmland uppgår hittills i år (2026-09-17) till 44. Detta talar för att årets TBE-säsong kommer att bli en ny rekordsäsong. Den tidigare toppnoteringen för en hel säsong är från 2023, då 55 fall rapporterades. Eftersom vi har kvar flera höstmånader, då det normalt rapporteras in många TBE-fall, är det sannolikt att antalet kommer att öka ytterligare i år. År 2023 anmäldes 19 fall från mitten av september till årsskiftet.

Årets smittspridning började också ovanligt tidigt i Sörmland, liksom i flera angränsande län. Anledningen till den tidiga och omfattande spridningen av TBE-smitta kan vi inte veta säkert. Troligen bidrog den tidiga och varma våren till en ökad fästingförekomst. Med tanke på klimatförändringarna kan vi troligen räkna med att detta mönster kommer att upprepas även kommande år. Vi har också sett allvarliga TBE-fall där patienter blivit så svårt sjuka att de behövt intensivvård, ofta även hjälp med andningen i respirator.

Allt detta understryker vikten av att så många sörmlänningar som möjligt ser över sitt vaccinationsskydd mot TBE. Vaccination är den viktigaste åtgärden för att förebygga TBE och minska risken för svår TBE-sjukdom.

Höstens vaccinationer mot influensa, covid-19 och pneumokocker

Vaccinationskampanjen mot influensa och covid-19 startar den 2 november. Samtidigt erbjuds vaccination mot pneumokocker till personer som tillhör riskgrupp för allvarlig pneumokocksjukdom. Vaccination mot både influensa och covid-19 rekommenderas till personer som är 75 år och äldre, personer med dagliga omsorgsinsatser i hemmet eller på särskilt boende för äldre samt personer 50–74 år med medicinska riskfaktorer. Personer 18–49 år med nedsatt immunförsvar rekommenderas också vaccination mot både influensa och covid-19.

Vaccination mot influensa rekommenderas dessutom till alla personer 65 år och äldre, gravida efter graviditetsvecka 12, barn och vuxna under 50 år med medicinska riskfaktorer, hushållskontakter till personer med kraftigt nedsatt immunförsvar samt personal inom vård och omsorg som arbetar nära patienter och omsorgstagare med ökad risk för allvarlig influensa.

För att öka vaccinationstäckningen kommer alla personer som är 75 år eller äldre att få ett erbjudande med en bokad vaccinationstid. Personer 65–74 år får information om vaccinationerna och kan själva boka tid från den 20 oktober.

Mer information om årets vaccinationskampanj finns på samverkanswebben under [För dig som vaccinerar](#).

Halvårsstatistik

Anmälningsskyldiga sjukdomar enligt smittskyddslagen. Tabellerna nedan anger antal nya fall inom Region Sörmland år 2022- t.o.m. 30 juni 2026*.

Tarminfektioner

	2022	2023	2024	2025	2026*
Campylobacterinfektion	131	153	174	158	73
Cryptosporidiuminfektion	41	38	28	13	11
EHEC, enterohemorragisk E.coli	15	38	39	48	19
Entamoeba histolytica (amöbainfektion)					1
Giardiainfektion	22	16	14	12	11
Hepatit A	1	2	2	3	2
Hepatit E			1	2	
Kolera	1	1			
Listeriainfektion	3	3	4	5	
Rotavirusinfektion	9	51	45	66	48

Salmonellainfektion	40	33	45	123	27
Shigellainfektion	14	37	18	34	21
Tyfoidfieber		2	1		
Yersiniainfektion	5	5	12	7	3

Luftvägsinfektioner

	2022	2023	2024	2025	2026*
Atypiska mykobakterier	7	6	4	5	2
Covid-19	40 285	2 228	742	366	112
Influensa A	307	733	445	972	412
Influensa B	64	314	49	173	11
Kikhosta			41	14	6
Legionellainfektion	2	2	1		1
Tuberkulos	12	8	7	6	2

STI (sexuellt överförbara infektioner) & blodburna infektioner

	2022	2023	2024	2025	2026*
Gonorré	45	53	49	55	16
Hepatit B	26	12	13	9	5
Hepatit C	31	32	25	26	15
Hepatit D	1		1	1	
Hivinfektion	9	7	4	6	1
HTLV 1 och HTLV 2				1	
Klamydiainfektion	843	805	610	540	288
Mpox		1	1		
Syfilis	2	4	2	4	3

Zoonoser/vektor- & miljöburna sjukdomar

	2022	2023	2024	2025	2026*
Brucellos		1		1	
Denguefeber		2	1		3
Echinokockinfektion		3			
Harpest	3	10	3	3	3
Leptospirainfektion		1			
Malaria	2	2	4	2	4
Papegojsjuka	1				
Sorkfeber		1		2	
TBE	34	55	34	25	8
Vibrioinfektion exkl. kolera		1	2	3	

Antibiotikaresistens

	2022	2023	2024	2025	2026*
ESBL-producerande Enterobacteriaceae	233	316	322	318	166
ESBLcarba-producerande Enterobacteriaceae	4	8	9	8	7
MRSA, meticillinresistenta gula stafylokocker	75	106	113	124	63
PNSP, pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin G	3	3	3	8	2
VRE, vancomycinresistenta enterokocker	1	1	1	3	4

Allvarliga invasiva infektioner

	2022	2023	2024	2025	2026*
GAS, betahemolyserande grupp-A-streptokocker, invasiv infektion	13	25	37	19	3
Haemophilus influenzae, invasiv infektion	4	4	10	6	2
Meningokockinfektion, invasiv infektion	1		1	1	
Pneumokockinfektion, invasiv infektion	35	51	33	43	21
Viral meningoencefalit (exkl. TBE)	17	14	14	8	4

Övriga sjukdomar i barnvaccinationsprogrammet

	2022	2023	2024	2025	2026*
Difteri		1	3		
Mässling		1			
Påssjuka	1				

Vårdhygien

Utlandsvårdad patient? Glöm inte att screena!

Statistiken över multiresistenta bakterier visar tydligt att vård utanför Sverige är en viktig riskfaktor för bärarskap.

Under sommaren har flera patienter som vårdats utomlands screenats enligt gällande riktlinje, och **multiresistenta bakterier har påvisats i flera fall**. Det är därför viktigt att alltid fråga om tidigare vård utanför Sverige och att inte missa screening när kriterierna är uppfyllda. Genom screening kan bärarskap av multiresistenta bakterier identifieras och vårdhygieniska åtgärder vidtas för att minska risken för smittspridning inom vården.

Har patienten vårdats utomlands? Tänk på att ta ställning till screening enligt gällande riktlinjer. Läs mer i riktlinjen [Multiresistenta bakterier \(MRB\) och svamp – screening, vårdhygieniska riktlinjer](#)

Vid frågor eller behov av rådgivning är ni alltid välkomna att kontakta **Vårdhygien på 016-10 25 85, knappval 2**.

Säker vård börjar med dig – vårdhygien för chefer

Vi vet att vi kan vara mycket bättre på att följa de regler som faktiskt finns. Just nu mäter vi inte detta på regional eller kommunal nivå, men vi både ser och får rapporter om att medarbetare exempelvis bär klockor, ringar och inte använder kläder på ett korrekt sätt.

Vi vill därför informera om att vi har tagit fram en ny chefsutbildning inom vårdhygien, **Säker vård börjar med dig – vårdhygien för chefer**.

Som chef har man en viktig roll i att skapa förutsättningar för medarbetare att arbeta enligt basala hygienrutiner och andra vårdhygieniska riktlinjer. Samtidigt vet vi att många chefer har ett brett ansvarsområde med många olika prioriteringar. De har inte alltid fått någon samlad introduktion till området. Det är därför vi har tagit fram den här utbildningen.

Utbildningen är cirka en timme lång och riktar sig till chefer inom vård och omsorg. Den fokuserar på de viktigaste områdena som en chef behöver känna till för att kunna stödja och säkerställa ett systematiskt arbete med vårdhygien i verksamheten.

För att tillgodogöra sig utbildningen på bästa sätt rekommenderar vi att deltagaren först har genomfört utbildningen om Basala hygienrutiner och klädregler, eftersom chefsutbildningen bygger vidare på dessa kunskaper.

Syftet med utbildningen är att ge en grundläggande förståelse för chefens ansvar och roll i det

förebyggande arbetet mot smittspridning och vårdrelaterade infektioner.

Vår rekommendation är att den alltid genomförs vid nyanställning av chefer och därefter återkommande, exempelvis vartannat år, för att hålla kunskaperna aktuella. Vi hoppas att utbildningen blir ett stöd i chefernas arbete. Genom att stärka chefers kunskap inom vårdhygien stärker vi också förutsättningarna för en säker vård för både patienter och medarbetare.

STI, hiv och SRHR

E-förslag inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Det har lämnats in ett e-förslag till Region Sörmland om jämlik vård och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Förslaget handlar bland annat om att initiera ett långsiktigt, regionövergripande SRHR-arbete.

Förslaget finns publicerat på Region Sörmlands webbplats, där det går att läsa mer för den som vill.

[Jämlik vård för alla gällande sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter \(SRHR\) – Region Sörmland](#)

Hiv 2026 – Konsekvenser av nedmonteringen av SRHR och hivprevention globalt

Konferensen arrangerades av Kunskapscentrum för sexuell hälsa, Kunskapscentrum för jämlik vård i Region Västra Götaland, SRHR-nätverket och WAD-nätverket i Västra Götaland. Under dagen belystes hur minskade globala satsningar på SRHR och hivprevention riskerar att leda till ökade hälsoklyftor, försämrad tillgång till prevention och fler hivinfektioner.

Ett tydligt budskap från konferensen var att det nu krävs starkt politiskt ledarskap på både nationell och regional nivå. Deltagarna efterlyste fortsatt fokus på SRHR, hiv/STI, forskning och jämlik hälsa samt att nationella SRHR- och hiv/STI-strategier genomförs i alla regioner för att säkerställa långsiktiga och kunskapsbaserade insatser.

Budskapet var tydligt: fortsatta satsningar på prevention, forskning och jämlik hälsa är avgörande för att bevara de framsteg som gjorts inom hiv och SRHR.

På gång inom området för hiv, sexuell hälsa och prevention

Kalender

- [Lunchföreläsning: Diskriminering i vården – vad är det DO får ta del av?](#) – 23 september 2026
- [Lunchföreläsning: Jämlik bäckenbottenvård – patienters erfarenheter av allvarliga bäckenbottenskador](#) - 13 oktober 2026
- [FORUM Sexuell hälsa: Hiv-prevention och användningen av läkemedlet PrEP | Malmö universitet](#) – 13 oktober 2026
- [Lunchföreläsning: Stockholms mansmottagning – stöd i sex- och samlevnadsfrågor för män och transpersoner](#) – 22 oktober 2026
- [Lunchföreläsning: Könsdysfori och transmedicin – hur arbetar man vid Anova?](#) - 5 november 2026
- [FORUM sexuell hälsa: intellektuell funktionsnedsättning och sexualitet | Malmö universitet](#) – 8 december 2026
- Utbildning: Hiv i vården, en utbildning för vårdstudenter och primärvård med bl.a. patientfall: [Patientmöten | HIV-Sverige](#)

Rapporter och övrigt

- **Ny resolution om hiv har antagits av FN** [2026 High-Level Meeting on HIV/AIDS | UNAIDS](#)
- [Fördjupad hiv- och STI-rapport, 2015–2024 — Folkhälsomyndigheten](#) , publicerad 15 juni 2026

- [Hivstigma som hinder för hälsa, livskvalitet och hivprevention i Sverige — Folkhälsomyndigheten](#), publicerad 22 juni 2026
 - [Nationellt hälsoprogram för barn och unga - Behovskartläggning: sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter](#), publicerad 21 augusti 2026.
 - [Att växa upp med hiv – kunskap, trygghet och vägen till självständighet - Noaks Ark](#)
 - [Peer2Peer – Prata om hiv – med andra som lever med hiv](#)
-

Kontakta oss på Smittskydd/Vårdhygien:

Smittskydd

Tel: 016-10 35 85, knappval 1

E-post: smittskydd@regionsormland.se

Vårdhygien

Tel: 016-10 35 85, knappval 2

E-post: vardhygien@regionsormland.se

Malin Enarsson, Smittskyddsläkare och verksamhetschef

Tel: 016-10 51 49 / 070-234 28 20

Kajsa Saleem, Samordnare för sexuell hälsa och rättigheter, hiv och STI

E-post: kajsa.saleem@regionsormland.se